

Znaczenie zabawki w życiu dziecka

Od pierwszych dni życia dziecko odbiera tysiące bodźców, wrażeń zmysłowych z otaczającego świata. Stopniowo nawiązuje kontakt dotykowy, wzrokowy, emocjonalny. Już te pierwsze doświadczenia w znaczny sposób wpływają na proces rozwoju dziecka - pobudzają jego zainteresowanie otoczeniem, stymulują i wzmagają potrzebę do dalszej aktywności. Najwięcej czasu z maluchem spędzają rodzice i opiekunowie, lecz nieodłącznym towarzyszem są również zabawki.

Mieć czy być? - pytanie zadawane niegdyś przez Ericha Fromma ludziom dorosłym jest zasadne także w odniesieniu do dzieciństwa. Prawa rządzące światem dorosłych wpływają znacznie na kształt świata najmłodszych, stąd też powszechnie panujący konsumpcjonizm i materializm powodują komercjalizację najpiękniejszych lat życia.

Zabawka nieodłączny atrybut dziecka, szmaciana lalka, pluszowy miś, zastępowana jest dziś kosztownymi, promowanymi przez media gadżetami. Zabawka jest narzędziem walki o najmłodszych konsumentów. Producenci sprytnie wykorzystują popularność bajek, seriali dla dzieci, wypuszczając na rynek związane i ich tematyką serie zabawek, którym żadne dziecko się nie oprze. Dynamika rozwoju produkcji kinowych pociąga za sobą dynamikę rozwoju rynku zabawkarskiego. Niestety, niewiele z proponowanych zabawek obok wysokiej ceny, ma również wysoką jakość.

Czym jest zabawka?

Teoretycznie zabawką w ręku dziecka staje się każdy przedmiot, który posłuży mu w zabawie. Zabawka powinna pośredniczyć między dzieckiem a zabawą i stanowić element, który określa i ukierunkowuje zabawę, ale niczego nie narzuca. To nie zabawka definiuje dziecko, lecz dziecko zabawkę - ono ma nadać jej sens, określić użyteczność i wartość.

„Dobrze zaprojektowana zabawka, uwzględniająca możliwości rozwojowe dziecka, jest ważnym czynnikiem stymulującym rozwój w jego różnych sferach: motorycznej, sensorycznej, intelektualnej, emocjonalnej, społecznej” E. Gruszczyk - Kolczyńska zaznacza, że „zabawki powinny stwarzać możliwości do rozkładania, składania, budowania, przekształcania oraz do odgrywania różnych ról i sytuacji społecznych, Jednocześnie powinniśmy dbać o to, by dziecko mogło obcować nie tylko z gotowymi zabawkami, lecz by do swoich zabaw wykorzystywać mogło różnorodne przedmioty codziennego użytku”.

Dobra zabawka powinna:

- kształcić sprawności umysłowe, ruchowe, rozwijać zdolności;
- rozwijać zmysły, oddziaływać na wiele zmysłów jednocześnie, pobudzać do aktywności;
- rozwijać wyobraźnię, inicjatywę, kreatywność dziecka;
- wzmacniać motywację do działania;
- zachęcać do współdziałania, dzielenia się;
- bogacić życie emocjonalne;

Rosnąca samoświadomość i znajomość rynku przez najmłodszych sprawia, że za kupno zabawki odpowiedzialni są nie tylko sami rodzice. Determinantem są również preferencje dzieci - w dużej mierze kreowane przez reklamy telewizyjne, które promują produkty modne, kosztowne, atrakcyjne wizualnie, jednak często w żaden sposób nie pobudzające rozwoju dziecka. Biorąc pod uwagę, że zabawa jest aktywnością dominującą w życiu przedszkolaków, nie sposób przejść obojętnie obok kwestii doboru odpowiednich zabawek.

Badania pokazują, że znaczenie i wartość zabawek w życiu współczesnych dzieci obniża się na skutek świadomości ich dostępności na rynku. Aż 60 % badanych dzieci odpowiedziało, że zawsze dostają to czego chcą. W obliczu sytuacji zabawy bez użycia zabawek 27% dzieci uznało, że bez zabawek nie można się niczym bawić, 15 % bawiłoby się z kimś kto ma zabawki, 7% zastąpiłoby zabawki drewnem, patykami, ziemią, wodą, narzędziami taty, kamykami, kwiatkami itp. zaledwie 2 % dzieci odwołało się do zabawy symbolicznej - w udawanie. Brak pomysłów na zastąpienie zabawek spowodowany jest natłokiem oferowanych i dostępnych dzieciom dóbr, które odbierają kreatywność i potrzebę poszukiwania czegoś nowego, ciekawszego. Badania pokazują wyraźnie, że zabawkom odwiecznie związanym z beztroskimi latami życia depreczą po piętach komputer i telewizja. Jest to napędzająca się triada zależności - zabawki podtrzymują trendy i wzorce prezentowane w telewizji, telewizja przesiąka postaciami z gier komputerowych, które też coraz pewniej wkraczają do świata zabawek. Wnioski???

- Zabawka jest traktowana jak gadżet, a nie jak wartość sama w sobie, szybko się nudzi, łatwo ją zastąpić inną, nowszą, aktualnie reklamowaną;
- Dzieci przesiąkają mentalnością społeczeństwa - chcą mieć dużo modnych rzeczy, obserwują takie wzorce w reklamach, w otaczającym świecie, słyszą rozmowy o nowych telefonach, telewizorach, samochodach; zaczynają interesować się technologią;
- W zabawkach przenoszone są wartości i schematy obecne w popularnych filmach i serialach animowanych, które nie zawsze są godne do naśladowania (np. zabawki adresowane do dziewczynek sugerują im, że liczy się piękny wygląd. Rozpoczyna się walka o spełnienie niedoścignionych ideałów, wzorów. Zabawki dla chłopców najczęściej skłaniają do podejmowania agresywnych zabaw - walki, rywalizacji, przemocy - sugerują, że determinantem sukcesu jest siła fizyczna).

Drodzy Rodzice!

Wspominajcie czasy Waszego dzieciństwa - świat drewnianych klocków, pluszowych misiów, szmacianych lalek, zabaw patykami, piaskiem. W porównaniu do dzisiejszej rzeczywistości otaczającej maluchy jawi się on jako bardziej atrakcyjny i wartościowy. Może warto do niego wrócić i zabrać ze sobą Wasze pociechy...

Opracowała:
Monika Rudek
na podst. artykułu pt. „Znaczenie zabawki w życiu dziecka”
S. Kustosz (Bliżej Przedszkola nr 12.123)